

Paragraf 137

Ärendenummer TF2023/724

Svar på remiss - Program för landsbygdsutveckling

Beslut

Tekniska nämnden antar samhällsbyggnadsförvaltningens remissvar som sitt eget.

Beskrivning av ärendet

Landsbygden har stora variationer i befolkningstätheten och för att garantera en stark landsbygdsutveckling i hela kommunen är det viktigt att belysa kommunens olika åtgärder som stärker landsbygdsutvecklingen och strategiskt samordna dessa insatser. Därför har kommunledningsförvaltningen tagit fram ett förslag på ett program för landsbygdsutveckling i Enköpings kommun.

Det huvudsakliga syftet med programmet är att skapa en tydlig struktur för kommunens övergripande arbete med landsbygdsutveckling. Programmet ska också tydliggöra kommunens viljeriktning och rådighet.

Kommunstyrelsen tog den 20 juni beslut om att skicka förslaget till program på remiss. Svar på remissen ska skickas till kommunstyrelsen senast den 31 oktober 2023.

Samhällsbyggnadsförvaltningens bedömning

Enköping är en anrik landsbygdskommun med förmånen att ha engagemang och tillväxt i form av boende och näringsliv i både stad och på landet. Ett tydligt stöd och viljeriktning för landsbygden ser vi därför som mycket viktigt för att förutsättningar ska finnas även framöver för dem som bor, besöker och verkar på vår landsbygd. Landsbygdens välmående är också viktigt ur beredskapssynpunkt. Utifrån förvaltningens olika verksamheter har förvaltningen analyserat förslaget till program för landsbygdsutveckling och vill göra några medskick till det fortsatta arbetet:

Viljeriktningen och prioriteringar kan bli tydligare för att vara ett bra stöd

Programmet i sin nuvarande form är inte så tydligt för att i praktiken kunna styra och prioritera utvecklingsinsatser på landsbygd. Sammanfattningsvis är det oklart vad kommunen ska göra och vad vi har rådighet att göra. Delar av programmets innehåll är allmänna upplysningar som inte vägleder konkret vad vi vill eller hur vi ska åstadkomma en faktisk förändring. Här ser vi möjlighet till förbättring för att få riktig effekt. Den röda tråden till översiktsplanen, genomförda ortsdialoger och andra beslutade styrdokument är inte stark nog i dagsläget. Förslaget till program

behöver hitta kopplingarna så redan tagna beslut förverkligas genom detta program.

Ett bra exempel på tydligt formulerade mål och åtgärder är Uppsalas landsbygdsprogram och dess tillhörande handlingsplan (som följs upp och revideras årligen). Uppsalas dokument redogör kortfattat för vad som är målet, hur det ska genomföras, när (tidsperiod) och av vem (samordnare och delansvariga). Handlingsplanen innehåller indikatorer för de effekter som åtgärderna ska sträva mot för att veta om de är på rätt väg.

Vikten av vatten och avlopp för landsbygdens utveckling

Landsbygdsprogrammet beskrivs vara uppbyggt på kommunala strategiska program som det idrottspolitiska programmet, kulturpolitiska programmet och näringslivsprogrammet. Andra viktiga styrdokument kopplat till geografisk utveckling är kommunens VA-plan/vattentjänstplan och dagvattenplan. Vi skulle gärna vilja se att det finns en koppling till strategiska dokument för vatten och avlopp i programmet för landsbygdsutveckling. Förutom avstånden för pendling finns även avstånden till befintliga VA-verksamhetsområden att ha med i planeringen. Särskilt om det handlar om stora etableringar eller produktionsanläggningar på landsbygden. För att vi ska uppnå en god vattenkvalitet i kommunen är hållbara lösningar för vatten och avlopp viktiga.

Utveckling av trafik och infrastruktur på landsbygd

Utveckling av landsbygden är viktigt men vi behöver ha med oss att det även kan medföra ökade utsläpp och kostnader kopplade till transporter då det i flera fall blir långa avstånd till nödvändig service som exempelvis skola, vård, matbutiker, arbete och fritidsaktiviteter. När det blir långa avstånd blir bilen ett nödvändigt färdmedel och ibland även det enda realistiska alternativet då det både saknas och eller är bristfällig kollektivtrafik på landsbygden. Dessa förutsättningar resulterat i att kommunen måste säkerställa exempelvis skolskjuts, hemtjänst och färdtjänst. En resurs som kräver finansiering i form av skattemedel. Så med tillväxt på landsbygd behöver vi räkna med ändrade kostnader. När det kommer till infrastruktur- och trafikutveckling på landsbygden har vi som kommun överlag väldigt lite rådighet för utvecklingen. Vägarna på landsbygden och kollektivtrafiken sköts av Region Uppsala, Trafikverket, privatpersoner eller samfälligheter. Detta innebär att vi som kommun har svårt att styra över hur vägarna ser ut, tillgång på cykelvägar samt kollektivtrafik på landsbygden. Kommunen kan ta över väghållaransvar men med det ansvaret tillkommer kostnader vi behöver säkra täckning för. Vi som kommun kan också beställa mer busstrafik eller anropsstyrd kollektivtrafik från Region Uppsala om vi önskar, dock medför det att kommunen

måste bekosta detta. Transportfrågan på landsbygd är viktig för möjligheterna till utveckling men utmanande att hantera. I dagsläget håller vi en kontinuerlig dialog med Trafikverket och Region Uppsala för att få med kommunens intressen i prioriteringarna. Men utöver det har vi få möjligheter att forma och påverka utvecklingen på landsbygden.

Lokaler och kommunal verksamhet på landsbygden

Utifrån hur investeringar i lokaler belastar kommunens budget är det viktigt att detta program inte leder till större kostnadsökningar avseende lokaler utan följer den beslutade lokalförsörjningen. Därför vore det bra om det ytterligare kan förtydligas vad kommunen ska bidra med och vad som förväntas av andra aktörer. Annars ser vi en risk att detta dokument tolkas som att kommunen förbinder sig att tillhandahålla mer service i form av lokaler än vi har möjlighet till.

Ett mål med lokalstrategin är att uppnå yt- och kostnadseffektivitet i våra lokaler, vilket innebär att vi i praktiken strävar efter färre större enheter där ytorna har hög nyttjandegrad. Färre enheter kan innebära att samlokalisera kommunal service så att en förskola och ett specialboende delar på/samnyttjar kök och lastzon, och då samlar vi ihop istället för sprider ut. Där går intentionerna i programmet för landsbygdsutveckling och lokalstrategin inte riktigt i samma riktning, något vi behöver arbeta vidare med. Lokalstrategi planeras också utifrån hållbarhetsprogrammet och att sprida ut lokaler och kommunal service kan få en negativ miljöpåverkan där vi idag försöker placera kommunens verksamheter i färdriktning eller vid knutpunkter för allmänna kommunikationer. Som exempel förskolor, om dessa placeras utspritt så måste föräldrar åka längre omvägar. Därför eftersträvas idag lägen där folk rör sig naturligt i knutpunkter eller utmed naturliga färdvägar för många.

Barnperspektivet och medborgardialoger

Här behöver kopplingen till demokratiskt inflytande på landsbygden förtydligas om det är tanken att processerna ska vara annorlunda mot exempelvis utveckling i stadsmiljö. Det skulle kunna vara en ide att styrdokumentet för medborgardialog som är under framtagande hade ett landsbygdsperspektiv som kopplar samman med program för landsbygdsutveckling. Det skulle bli ett bra stöd för de tjänstemän som arbetar med medborgardialoger. Vi skulle också vilja att barnperspektivet fick lite mer tyngt i programmet. Barnen som bor på landsbygden är inte lika självständiga eller har tillgång till samma utbud som stadsbarnen eftersom de oftast behöver skjutsas av föräldrar till exempelvis fritidsaktiviteter, vård eller förskola.

Genomförande och resursplanering

Programmet har en hög ambition som är väldigt omfattande och beskrivande. För att kunna förverkliga denna kommer det att behöva fördelas resurser kommande år. Det kan handla om ökade vägbidrag, nya trafiklösningar eller investeringar för infrastruktur. Som programmet är formulerat i denna version blir genomförandet ett tillägg ovanpå redan befintlig verksamhet där inga nya resurser tilldelas utan programmet ska genomföras inom befintliga budgetramar. Det kommer att bli mycket utmanande i en tid där besparingsåtgärder genomförs löpande. Vi tror därför att en ekonomisk kalkyl behöver tas fram för att kunna förverkliga ambitionerna i programmet där medel sedan öronmärks för specifik landsbygdsutveckling över tid.

Bilaga: Remiss – Program för landsbygdsutveckling, KS2022/166.

Samhällsbyggnadsförvaltningens förslag till tekniska nämnden

Tekniska nämnden antar samhällsbyggnadsförvaltningens remissvar som sitt eget.

Arbetsutskottets förslag till tekniska nämnden

Ärendet lämnas utan ställningstagande.

Kopia till:
Kommunstyrelsen